

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošilja-
njem na dom
za celo leto 3 gld. — kr.
„ pol leta 1 „ 60 „
„ četrt leta — „ 30 „
Naročnina se pošilja
opravištvu v stoinem
farovžu.

Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamesne liste
prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopisi
se ne vračajo; nepla-
čani listi se ne spre-
jemajo. —

Za oznanila se pla-
čuje od navadne vrsti-
ce, če se natisne en-
krat, 8 kr., dvakrat 12
kr., trikrat 16 kr.

Naprave za uboge.

Poglavitnije določbe postave za preskrbljevanje ubozih.

Ker je postava za ubožne zadeve od 12. marnja 1873 potrjena in po dež. zakonu (V. štev. 19. l. 1873.) razglašena, se bo tudi skušala v življenje spraviti. Dasi smo prepričani, da pridejo po tej postavi ubožci iz dežja pod kap, kakor smo že pokazali, hočemo vendar postaviti bralcem v prid ob kratkem posneti, da stvar poznajo in sami presodijo.

Prvi oddelek.

Splošna ravnila za javno preskrbljevanje ubozih.

1. Po §. 1. se imajo nekateri ubožci v stalno, drugi pa le v začasno preskrbljevanje sprejeti. Stalno se imajo preskrbljevati ubožci, ki si preužitka ali celo ne ali le deloma zamorejo prislužiti. Začasno dobivajo pomoči le domači ubožci, ki so zares potrebni, in to na toliko, na kolikor niso drugi ljudje, društva ali zasebne dobrodelne naprave po postavi dolžne za nje skrbeti.

2. Pravico do pomoči iz srenjske ubožne kase ima le tisti, ki si ni sam kriv ubožstva in pa bolniki, ki sami ne zmorejo stroškov za zdravlje in postrežbe. (§. 2.)

3. Če bi bil kdo prejemal pomoči, ktere mu ni bila treba, ker ima sam dovolj pripomočkov, je dolžen to srenjski ubožni kasi povrniti, dolžnost veže tudi dediče. — Isto tako so dolžni povračila tisti, kterim je pripadala dolžnost podpore, pa je niso izvrševali, razun če bi sami obožali bili. Povračila terjati ima pravico ona blagajnica, ki je v enem in drugem primerljeju podpore dajala. (§. 3.)

Kdor iz javne blagajnice podporo prejema, mora po ukazu srenj. oskrbnikov po svojih zmoglostih delati, k delu se zamore tudi prisiliti, ako le delati more. (§. 4.)

4. Tisti, ki imajo upravo ubožnic v rokah, imajo pravico svojim ubožnicam predpisovati hišni red in nalagati strahovalnih kazni. Zvrše-

vanje hišnega reda pripada njim ali od njih postavljenim službenikom. (§. 5.)

5. Kdor nagle pomoči potrebuje, se ne sme odpravljati k drugim za pomoč, če so tudi v to obvezani. (§. 6.)

Po §. 7. ne velja ta postava zasebni (privatni) dobrodelnosti, ampak le javni t. j. srenjski napravi za uboge. (Po tem takem zamorejo kot zasebne naprave za uboge obstajati tudi farne ubožnice.)

Drugi oddelek.

Javno preskrbljevanje ubozih.

I. V srenjah.

1. Vsaka krajna srenja mora za svoje ubožne skrbeti, za tiste namreč, ki imajo v njej domovinsko pravico. (§. 8.) Vnanim gre pomoč le v nujnih potrebah (§. 18.), mora se pa to brž dotični tuji srenji, in če ta ni znana, polit. gosposki naznaniti (§. 19.) Srenja ima pravico terjati, da se ji podpora v nujni potrebi povrne (§. 20.) Če se je pomoč inostrancu naklonila, in povračila od vnane države ni dobila, ima srenja pravico, povračilo terjati iz dež. blagajnice štajerske (§. 21.) — Ker so se pa vsled srenj. postave od 17. marn. 1849 in od 2. marn. 1864 §. 2. prejšnje samostalne (katastralne) srenje v eno politično srenjo zložile, smejo tudi zanaprej, posebno če je to pri zloženju bilo izrečeno, svoje ubožne naprave ali fonde in ustanove rabiti za svoje ubožce. Vrhovno upravo in nadzorstvo nad njihovim ubožnim premoženjem pa ima dotična krajna srenja, s katero so zložene (§. 12.)

Da srenje svojim dolžnostim proti ubogim zamorejo zadostovati, smejo nalagati občinskih doklad. (§. 8.) Če srenjski odbor v to privoli, se smejo ubožci tudi po hišah razvrstiti ter jim hrane in streho vsak dan druga da. Prenočišče jim gre tako, da so pred vremenskimi neugodami varni. Ubogi posestniki so te dolžnosti prosti; drugi se zamorejo proti primerni užitnini

oprostiti. Kder ubožec hrane dobiva, mora tudi pri delu pomagati, če je za to. — Otroci pred dovršeno šolsko dobo, ubožci z nagnusnimi boleznimi ali če pred njimi ni varno, se po hišah pošiljati ne smejo. (§. 13.)

2. Komur gre stalno preskrbljevanje, ima pravico do potrebne hrane, obleke, strehe in v bolezni zdravnikove pomoči, zdravila in postrežbe, za kar skrbi srenja, če ni kdo drugi dolžen za to skrbeti. Pri otrocih, ki so v preskrbljevanju, se mora tudi za vzrejo skrbeti. (§. 9.) Nasprotni pa ima srenja pravico določiti, kakošna pomoč da ubožcu gre, in ubožec nema pravice tirjati, s katero stvarjo da se mu naj pomaga. Navadno se ne pomaga v denarjih, ampak s stvarmi, katerih ubožec ravno potrebuje. (§§. 10. 11.) Če srenja dolžnosti ne stori, ne more sicer ubožec pravde začeti, marveč se mora pritožiti po srenjskem pritožnem teku (§. 11.), toraj zdaj (če se namreč po dež. zboru ravno sklenjene premembe srenjskega reda potrdijo) pri županu, od ktere gre pritožba na okr. glavarja.

3. Osebam, ki so še za delo, ne pripada podpora iz ubožne blagajnice (razun v nujni sili). Če se je bati, da bo kdo zanikarno zapravil svoje premoženje in tako sebe in svoje v siromaštvo pahnil, ter potem srenji nadleže delal, naj srenja po §. 273. obč. drž. zak. to sodnji naznani, da ga kot zapravljevalca izreče in mu skrbnika postavi (§§. 14. 16.)

4. Vsaka srenja si mora vse pripraviti, kar je za preskrbljevanje njenih ubozih potrebno (§. 22.); v ta namen se pa sme tudi več srenj istega okrajnega zastopa združiti (§. 23.) V tem slučaju se morajo pogoditi med sebo: kako da se bodo stroški vkupnega preskrbljevanja ubozih našli, kako porabile ubožnice in ustanove, ki pripadajo eni ali drugi združenih srenj itd. Ta pogodba je po polit. okr. gosposki deželni vladi izročiti.

Stroški za ubožne zadeve v srenji se dobivajo: a) iz dohodkov od glavnice, ki se srenji za uboge sporoči, in iz dohodkov od dobrodelnih vstanov v srenji; b) iz daril in sporočil, ki so se za uboge v srenji napravile; c) iz postavnih prihodkov in d) iz dobrovoljnih prineskov (§. 24.) Med postavne prihodke srenjske ubožne denarnice spada:

a) enprocentni davek od premakljivih in nepremakljivih stvari, ki se po prostovoljni javni dražbi prodavajo;

b) zneski, ki se po kazenskih in drugih postavah ubožnemu zavodu prisojajo; slednjič tudi globe (Strafbeträge), ki so se dosle župnijskemu zavodu za uboge ali pa deželnemu zavodu za obdelovanje zemljišč oddajale (§. 30.)

Dobrovoljni prineski so nabire, ktere zamore srenja po §. 32. napraviti, toda le tako, da se nihče ne sme siliti. —

Dobro je pomniti, da to vse velja edino le za srenjske ubožne naprave, ne pa za farne;

zatorej tudi postava velevala, da, če s temi dohodki srenja ne shaja, skrbi za ostanek tako, kakor za srenjske potrebe.

Vsi ti dohodki se stekajo v ubožno kaso, ki ima svojo posebno upravo, ter se mora vsako leto o stanju ubožne blagajnice prav tako račun napraviti, kakor zastran srenjskih stroškov (§. 25.). Vse, kar se le sploh „za uboge“, „za ubožni fond“ itd. sporoči in nema bolj določenega namena, pripada srenjski kasi za uboge (§. 26.)

Iz tega pa sledi, da je treba paziti, kadar se sporočila delajo, komu da namreč kdo kaj sporočiti hoče: farnim (župnijskim) ali pa srenjskim ubožcem? Če ni v sporočilu naravno izrečeno, da je kaj župnijskemu zavodu za uboge namenjeno, gre to v srenjsko blagajnico za uboge.

5. Še drugih dohodkov zamore srenjski zastop za ubožno blagajnico najti, ako n. pr. za podeljenje domovinske ali občanske pravice (Bürgerrecht), kakor tudi ob posebnih svečanostih in prigodkih davek za ubožno blagajnico naloži (§. 31.) Drugi odstavek tega §. je prav nevaren, ker zamorejo liberalni srenjski zastopi marsikterih sitnob cerkvenim zastopnikom delati.

Beračenje se ima ubraniti in srenje so dolžne po policijskih predpisih berače odganjati. Če se srenjčan na beračenju zasači, je brz stan njegovega premoženja pregledati in po tem po tej postavi z njim ravnati. S tujimi berači je po postavi postopati (§. 33.) — Ktera srenja se tega ne drži in drugim srenjam stroškov dela, ker svojih ubožcev ne preskrbuje ali beračem potuho daje, je dolžna dotičnim poškodovanim srenjam stroške povrniti. To odločijo na pritožbo politične oblasti (§. 34.)

Da §. 29. naravnoč farne ubožnice izjema in za nje posebnih predpisov obeta, smo že v prvem članku pokazali.

(Konec prihodnjič.)

Gospodarske stvari.

Ali je dobro in koristno, deteljo strnišnico v onem letu, v katerem se je bila posejala, popasti?

Pridelek raznih deteljnih plemen je v raznih krajih po raznih vremenskih razmerah zelo različen. V toplejših krajih našega cesarstva daje detelja že prvo leto precej obilno košnjo, potem pa še prav dobro pašo. V hladnejših krajih košnja popolnoma odpade in še paša ni kaj prida.

O tem pa, ali se sme detelja strnišnica popasti, so misli kmetovalcev različne, in toraj ne bode odveč, o tem prašanju nekoliko natančneje spregovoriti.

Znano je, da navadna detelja daje glavni pridelek v drugem letu; mora se toraj posebno na to odgovoriti: ali paša na detelji strnišnici v